

ליל הליל

Yoseph & His Brothers: The Genesis of Subjugation

(1) תלמוד בבלי מסכת שבת דף י עמוד ב

ואמר רבא בר מחסיא אמר רב חמא בר גוריא אמר רב: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים, שבשביל משקל שני שלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו - נתקנאו בו אחיו, ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו למצרים.

(2) שמות פרק א

(א) ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו: (ב) ראובן שמעון לוי ויהודה: (ג) יששכר זבולן ובנימן: (ד) דן ונפתלי גד ואשר: (ה) ויהי כל נפש יצאי ירד יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים: (ו) ומת יוסף וכל אחיו וכל הדור ההוא: (ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במצרים מאד ותמלא הארץ אהם:

(ח) ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף: (ט) ויאמר אל-עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו: (י) הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על-שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ: (יא) וישמו עליו שרי מפסל למען ענתו בסבלתם ויבן ערי מסכנות לפרעה את-פתם ואת רעמסס: (יב) וכאשר יענו אתו פן ירבה וכן יפרץ ויקצו מפני בני ישראל: (יג) ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך: (יד) וימרדו את-חייהם בעבדה קשה בחמר ובבלנים ובכל-עבדה בשדה את כל-עבדתם אשר-עבדו בהם בפרך: (טו) ויאמר מלך מצרים למיילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה: (טז) ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן על-האבנים אם-בן הוא והמתן אותו ואם-בת הוא ותיה: (יז) ותיראן המיילדת את-האלהים ולא עשו כאשר דבר אליהן מלך מצרים ותחיינ את-הילדים: (יח) ויקרא מלך מצרים למיילדת ויאמר להן מדוע עשיתן הדבר הזה ותחיינ את-הילדים: (יט) ותאמרן המיילדת אל-פרעה כי לא נשטים המצרית העברית כי-חיות הנה בטרם תבוא אלהן המיילדת וילדו: (כ) ויטב אלהים למיילדת וירב העם ויעצמו מאד: (כא) ויהי כי יראו המיילדת את-האלהים ויעש להם בתים: (כב) ויצו פרעה לכל-עמו לאמר כל-הבן הילוד תשליכוהו וכל-הבת תחיון:

And these are the names of the sons of Israel, who came to Egypt, with Jacob, every man with his household. Reuben, Simeon, Levi, and Judah, Issachar, Zebulun, and Benjamin, Dan, and Naphtali, Gad, and Asher. And all the souls who came from the loins of Jacob were seventy souls; for Joseph was in Egypt already. And Joseph died, and all his brothers, and all that generation. And the people of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and became exceedingly mighty; and the land was filled with them. And there arose up a new king over Egypt, who knew not Joseph. And he said to his people, Behold, the people of the children of Israel are more and mightier than we; Come on, let us deal wisely with them; lest they multiply, and it may come to pass, that, when there would be any war, they should join our enemies, and fight against us; and so get them out of the land. Therefore they did set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh treasure cities, Pithom and Raamses. But the more they afflicted them, the more they multiplied and grew. And they were mortified because of the people of Israel. And the Egyptians made the people of Israel serve with rigor; And they made their lives bitter with hard slavery, in mortar, and in brick, and in all kinds of service in the field; all their service, which they made them serve, was with rigor. And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, and the name of one was Shiphrah, and the name of the other Puah; And he said, When you do the office of a midwife to the Hebrew women, and see them upon the stools; if it is a son, then you shall kill him; but if it is a daughter, then she shall live. But the midwives feared God and did not as the king of Egypt commanded them, but saved the male children alive. And the king of Egypt called for the midwives, and said to them, Why have you done this thing, and have saved the male children alive? And the midwives said to Pharaoh, Because the Hebrew women are not as the Egyptian women; for they are lively and deliver before the midwives come to them. Therefore God dealt well with the midwives; and the people multiplied, and became very mighty. And it came to pass, because the midwives feared God, that he made them houses. And Pharaoh charged all his people, saying, Every son who is born you shall throw into the river, and every daughter you shall let live.

(3) בראשית פרק לז

(כ) ועתה לכו ונהדגהו ונשליכוהו באתר הברות ואמרנו חיה רעה אכלתהו ונראה מה יהיו חלמותיו: (כא) וישמע ראובן ויצלהו מיידם ויאמר לא נבנו נפש: (כב) ויאמר אלהם ראובן אל-תשכרדם השליכו אתו אל-הבור הזה אשר במדבר ויד אל-תשחרבו למען הציל אתו מיידם להשיבו אל-אביו: (כג) ויהי כאשר-בא יוסף אל-אחיו ויפשיטו את-יוסף את-כתנתו את-כתנת הפסים אשר עליו: (כד) ויקחהו וישלכו אתו הבור ויק אין בו מים:

(4) בראשית פרק מז

וישב יוסף את-אביו ואת-אחיו ויתן להם אחזה בארץ מצרים במיטב הארץ בארץ רעמסס כאשר צוה פרעה: ויכלול יוסף את-אביו ואת-אחיו ואת כל-בית אביו לחם לפי הטף... ואת העם העביר אתו לערים מקצה גבול-מצרים ועד-קצהו... ויאמר יוסף אל-העם הן קניתי אתכם היום ואת-אדמתכם לפרעה... ויאמרו החיתנו נמצא-חן בעיני אדני והיינו עבדים לפרעה: וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה וירבו מאד:

מבנה הפרשה: תחילת הלעבד (למות א:ח-כח)

- ח וַיִּקַּם מֶלֶךְ-חֲדָשׁ עַל-מִצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא-יָדַע אֶת-יְוֹסֵף:
- ט וַיֹּאמֶר אֶל-עֲמוֹ הֲנֵה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ:
- י הֲבֵה נִתְחַכְמָה לוֹ פֶּן-יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי-תִקְרָאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם-הוּא עַל-שְׂנְאֵינוּ וְנִלְחַם-בָּנוּ וְעָלָה מִן-הָאָרֶץ:
- יא וַיִּשְׂמְעוּ עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסַבְּלָתָם וַיִּבְּנוּ עָרֵי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה אֶת-פְּתָתָם וְאֶת-רַעַמְסֵס:
- יב וְכַאֲשֶׁר יַעֲנוּ אֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ וַיִּקְצֹוּ מִפָּנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
- יג וַיַּעֲבֹדוּ מִצְרַיִם אֶת-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֹךְ:
- יד וַיִּמְרְרוּ אֶת-חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבָנִים וּבְכָל-עֲבֹדָה בְּשָׂדֶה אֶת כָּל-עֲבֹדָתָם אֲשֶׁר-עָבְדוּ בָּהֶם בְּפָרֹךְ: 88
- טו וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמִילֻדַת הָעִבְרִית אֲשֶׁר שָׁם הָאֵחָת שִׁפְרָה וְשָׁם הַשְּׂנִית פּוּעָה:
- טז וַיֹּאמֶר בְּיַלְדֻכֶּן אֶת-הָעִבְרִיּוֹת וּרְאִיתֶן עַל-הָאֲבָנִים אִם-בֶּן הוּא וְהַמְתַּן אֹתוֹ וְאִם-בַּת הוּא וְחָיָה:
- יז וַתִּירָאן הַמִּילֻדַת אֶת-הָאֱלֹהִים וְלֹא עָשׂוּ כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵן מֶלֶךְ מִצְרַיִם וַתַּחֲיִין אֶת-הַיְלָדִים:
- יח וַיִּקְרָא מֶלֶךְ-מִצְרַיִם לְמִילֻדַת וַיֹּאמֶר לָהֶן מִדּוּעַ עֲשִׂיתֶן הַדָּבָר הַזֶּה וַתַּחֲיִין אֶת-הַיְלָדִים:
- יט וַתֹּאמְרֵן הַמִּילֻדַת אֶל-פָּרְעָה כִּי לֹא כְנָשִׁים הַמִּצְרִית הָעִבְרִית כִּי-חַיּוֹת הֵנָּה בְּטָרָם תָּבוֹא אֲלֵהֶן הַמִּילֻדַת וַיִּלְדוּ:
- כ וַיִּיטֹב אֱלֹהִים לְמִילֻדַת וַיִּרַב הָעָם וַיַּעֲצְמוּ מְאֹד:
- כא וַיְהִי כִּי-יָרְאוּ הַמִּילֻדַת אֶת-הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בְּתִים: 88

כב וַיִּצֹו פָּרְעָה לְכָל-עֲמוֹ לֵאמֹר כָּל-הַבֶּן הַיְלֹוד הַיְאָרָה תִשְׁלִיכֶהוּ וְכָל-הַבַּת תַּחֲיִין: